

Území obce, postupy a důsledky jeho změn (metodická pomůcka)

[k aplikaci §§ 18-28 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů]

Tato metodická pomůcka byla zpracována Ministerstvem vnitra a podává základní odpovědi na otázky aplikační praxe s vymezením území obcí, jeho změn a související problematiky. Cílem textu je tuto problematiku srozumitelně popsat a přispět tak především k informovanosti obcí. Cílovou skupinou, pro kterou je určen tento text, jsou především představitelé obcí, zejména starostové a ostatní zastupitelé obce a obecní úřady. Zároveň tento dokument může sloužit široké laické i odborné veřejnosti, která má zájem na získání uceleného pohledu na možné územní změny obcí v souladu se zákonem o obcích a jejich důsledky.

1. Území obce

Obec, jako základní územní samosprávné společenství občanů, je územní jednotkou, která je vymezena výčtem katastrálních území, která ji tvoří. Obec, jako každá právnická osoba, má dále svůj název, který slouží k její nezaměnitelné identifikaci. Právní úprava názvu obce vychází z § 27 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o obcích“). Zvolení názvu obce je podmínkou, která je nezbytná v případě vzniku nové obce (při sloučení či oddělení). Ke změně názvu obce musí dát vždy souhlas Ministerstvo vnitra.

Obec se dále může dělit na části obce. Část obce má jednoznačný název a je evidenční (nikoliv územní) jednotkou obce dle § 27 zákona o obcích. Tvoří ji stavební objekty (budovy), které mají přiřazena čísla popisná (případně evidenční) v jedné číselné řadě. Části obce podle ustanovení § 27 odst. 2 zákona o obcích nelze zaměňovat s městskými obvody nebo městskými částmi územně členěných statutárních měst. Stávající právní úprava přitom existenci části obce nepodmiňuje existencí územně totožného katastrálního území. To však na druhé straně pochopitelně nevylučuje, aby se předmětná část obce s příslušným katastrálním územím kryla, či měla dokonce stejný název. Z pohledu právně upravených forem podílu na obecní samosprávě je potom třeba poznamenat, že v částech obce může zastupitelstvo zřídit tzv. osadní výbory, jako své iniciativní a kontrolní orgány.

Rozhodování o názvech částí obce, názvech ulic a názvech jiných veřejných prostranství patří výlučně do samostatné působnosti obce. To znamená, že vždy příslušné rozhodnutí obce o daném názvu nepodléhá ani předchozímu projednání, ani dodatečnému souhlasu či schválení jiným orgánem. Rozhodování o vzniku, změně názvu či zániku části obce náleží do samostatné působnosti obce. Usnesení o vzniku, změně názvu či zániku části obce se dle § 28 zákona o obcích zasílá Ministerstvu vnitra, Českému úřadu zeměměřickému a katastrálnímu a příslušnému katastrálnímu úřadu. Ministerstvu vnitra se společně se sdělením obce o této skutečnosti zasílá stejnopis či ověřená kopie usnesení zastupitelstva obce o vzniku, změně názvu či zániku části obce. Českému úřadu zeměměřickému a katastrálnímu a příslušnému katastrálnímu úřadu se navíc vedle usnesení zastupitelstva obce zasílá i mapový podklad s vyznačenými čísly popisnými nemovitostí ležících v oblasti vznikající či zanikající části obce.

Dále pak platí, že dle § 28 odst. 3 zákona o obcích k samotnému vzniku, změně názvu nebo zániku části obce a k pojmenování, přejmenování nebo zániku ulice nebo jiného veřejného prostranství dochází až zápisem do základního registru územní identifikace, adres a nemovitostí (**RÚIAN**).

2. Formy změn území obce

2.1. Sloučení obcí

Sloučení obcí upravuje ustanovení § 19 zákona o obcích. Sloučením obcí se rozumí taková změna území obce, v rámci níž dochází ke spojení dvou nebo více obcí v obec, vzniklou jejich sloučením.

A. Jaké obce se mohou sloučit

Sloučit se mohou dvě nebo více sousedících obcí, a to na základě dohody (uzavřením veřejnoprávní smlouvy).

B. Kdo rozhoduje o sloučení

Schvalování dohod o slučování obcí náleží do vyhrazené působnosti zastupitelstva obce [§ 84 odst. 2 písm. j) zákona o obcích].

C. Rozhodnutí o sloučení obcí

Dohodu mohou obce uzavřít, jestliže ve lhůtě 30-ti dnů od uveřejnění (na úřední desce společně s dálkovým přístupem, či jakýmkoli jiným způsobem umožňujícím co nejlepší informovanost) není podán návrh na konání místního referenda o této věci. Dotčené obce oznámí krajskému úřadu rozhodnutí svých zastupitelstev, na jejichž základě má být dohoda uzavřena. Krajský úřad v tomto případě nerozhoduje, oznámení má pouze informační charakter. Nová obec může vzniknout pouze k počátku kalendářního roku.

D. Obsah dohody o sloučení obcí

Dohoda o sloučení obcí musí obsahovat:

a) **identifikační údaje dotčených obcí** (název, IČO, zastupující osoba) – jedná se o základní náležitost právního úkonu

b) **den, měsíc a rok, ke kterému se obce slučují** (za tento den se dle § 24 zákona o obcích považuje první den následujícího kalendářního roku)

c) **název obce a sídlo jejích orgánů, jde-li o sloučení obcí** – obce mají povinnost dohodnout se na názvu nově vzniklé obce. V případě, že k dohodě nedojde, rozhoduje o něm Ministerstvo vnitra (dle správního řádu, a to rozhodnutím nahrazujícím dohodu). Děje se tak na návrh všech slučovaných obcí. Jestliže se obce dohodnou na úplně odlišném názvu obce, než jaký měla některá z nich, vyžaduje se souhlas Ministerstva vnitra. Dále musí být uvedeno, kde budou sídlit příslušné orgány obce.

d) **určení právních předpisů obcí, které byly vydány slučovanými obcemi a zůstanou v platnosti v celé obci po sloučení** (platnost právních předpisů, na nichž se obce nedohodnou, končí buď dohodou, nebo dnem zániku obce, která je vydala)

e) **výčet katastrálních území obce po sloučení** - důležité pro zápis do katastru nemovitostí

f) **určení majetku, včetně finančních prostředků, ostatních práv a závazků, právnických osob a organizačních složek slučovaných obcí** - v případě, že nebude v dohodě vymezen veškerý majetek, přechází tento na právního nástupce přímo ze zákona

g) **doložku o potvrzení splnění podmínek stanovených zákonem o obcích v § 41** – jedná se o podmínku obecného rázu, kterou bude ve smlouvě deklarováno splnění všech podmínek uvedených v § 41 zákona o obcích. Zejména se jedná o schválení, zveřejnění apod.

E. Návrh na konání místního referenda o otázce sloučení obcí

Je-li podán návrh na konání místního referenda, je k uzavření dohody o sloučení obcí nutné souhlasné rozhodnutí místního referenda konaného pouze v té obci, ve které byl podán návrh na jeho konání. Obce poté oznámí krajskému úřadu rozhodnutí svých zastupitelstev, na jejichž základě má být uzavřena dohoda o sloučení obcí. Oznámí i rozhodnutí přijaté v místním referendu.

F. Referendum

Místní referendum jako institut upravuje zákon č. 22/2004 Sb., o místním referendu a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o místním referendu“). Návrh na vyhlášení referenda může podat pouze přípravný výbor složený nejméně ze tří občanů obce, kteří jsou jinak oprávněni k hlasování ve volbách do zastupitelstva obce. Návrh obsahuje zákonem o místním referendu stanovené náležitosti. Rozhodnutí v místním referendu je přijato, jestliže pro ně hlasovala nadpoloviční většina oprávněných osob zapsaných v seznamu oprávněných osob (pouze v té obci, ve které byl návrh přípravného výboru podán).

Občanem obce se rozumí státní občan České republiky s trvalým pobytem na území obce. Mezi výčet práv, která má fyzická osoba jako občan obce, patří ta, která jsou uvedena v § 16 odst. 2 zákona o obcích. Práva občana vykonává i fyzická osoba, která je cizím státním příslušníkem a má v obci trvalý pobyt, stanoví-li tak mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána a která byla vyhlášena (občan EU).

Od občana obce je nutno odlišit fyzickou osobu, která dosáhla věku 18 let a vlastní na území obce nemovitost (nemusí mít státní občanství ČR ani trvalý pobyt v obci). Ta občanem není, ale disponuje všemi právy uvedenými v § 16 odst. 2 zákona o obcích, vyjma práva volit a být volen do zastupitelstva obce a práva hlasovat v místním referendu.

G. Právní následky sloučení obcí

Právní nástupce sloučených obcí

Slučované obce zanikají a právním nástupcem sloučených obcí je obec vzniklá jejich sloučením. Nově vzniklá obec zašle opis dohody Ministerstvu vnitra, Ministerstvu financí, Českému úřadu zeměměřickému a katastrálnímu, příslušnému katastrálnímu úřadu a příslušnému finančnímu úřadu (případně více katastrálním a finančním úřadům jedná-li se o více správních obvodů, do kterých slučované obce spadaly). Obce jsou osvobozeny od daně z převodu nemovitostí v souvislosti s převody a přechody vlastnictví k nemovitostem v souvislosti se slučováním obcí nebo se změnami jejich území [§ 20 odst. 2 písm. d), zákona č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů].

Nové volby

- 1) nové volby do zastupitelstev obcí se konají v souladu se zákonem č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů (§ 58 odst. 1 a § 58 odst. 4)
- 2) než bude zvolen starosta nové obce, je na přechodnou dobu Ministerstvem vnitra jmenován správce obce [§ 98 odst. 1 písm. c), zákona o obcích]
- 3) návrh na konání nových voleb zasílá starosta obce prostřednictvím příslušného krajského úřadu Ministerstvu vnitra do 30 dnů od vzniku nové obce
- 4) Ministerstvo vnitra následně vyhlásí nové volby do 30 dnů od obdržení návrhu na konání nových voleb do zastupitelstva obce
- 5) Ministerstvo vnitra také stanoví počet členů zastupitelstva obce, který má být zvolen

Daňové výnosy

Nově vzniklá obec se stává příjemcem výnosu daní podle zvláštního zákona (zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům, ve znění pozdějších předpisů), které by jinak podle zvláštních právních předpisů připadly zaniklým obcím. Na přerozdělování daní má vliv několik kritérií. V souvislosti se slučováním obcí jde o kritérium počtu obyvatel a od 1. 1. 2008 také o kritérium rozlohy obce. Nový počet obyvatel má dopad také na koeficienty stanovené v zákoně č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů. Na ostatní daňové příjmy obcí, tak jak jsou stanoveny v § 4 odst. 1 zákona č. 243/2000 Sb., nemá sloučení obcí vliv.

Přechod majetku

Na novou obec přechází též majetek, včetně finančních prostředků zaniklých obcí, ostatní práva a závazky těchto obcí, včetně jejich práva zakladatele a zřizovatele právnických osob, a dále organizační složky těchto obcí, a to dnem, ke kterému se obce slučují.

2.2. Připojení obce (obcí) k jiné obci

Připojení obce upravuje ustanovení § 19 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích. Připojením k obci se rozumí taková změna území obce, v rámci níž se jedna obec stane součástí obce druhé, se kterou sousedí, přičemž první z nich zanikne.

A. Připojující se obec a obec, ke které se tato připojuje

Připojit obec k obci jiné lze tak jako v případě sloučení obcí dohodou.

B. Kdo rozhoduje o připojení

Schvalování dohod o připojení obce (obcí) náleží do vyhrazené působnosti zastupitelstva obce [§ 84 odst. 2 písm. j) zákona o obcích]. Rozhodují tak všechny dotčené obce (obec, která se hodlá připojit a obec, která s připojením souhlasí).

C. Rozhodnutí o připojení obce k obci jiné

Rozhodnutí o připojení obce k obci jiné musí být zveřejněno po dobu 30 dnů (na úřední desce společně s dálkovým přístupem, či jakýmkoli jiným způsobem umožňujícím co nejlepší informovanost). Pokud do 30 dnů od zveřejnění rozhodnutí o připojení obce k obci jiné není podán návrh na konání místního referenda o této věci, mohou obce uzavřít dohodu o připojení. Dotčené obce oznámí krajskému úřadu rozhodnutí svých zastupitelstev, na jejichž základě má být uzavřena dohoda o připojení obce k obci jiné (krajský úřad v tomto případě nerozhoduje, oznámení má pouze informační charakter). Připojení lze provést jen k počátku kalendářního roku.

D. Obsah dohody o připojení obce k obci jiné

Dohoda (veřejnoprávní smlouva) o připojení obce k obci jiné musí obsahovat:

a) **identifikační údaje dotčených obcí** (název, IČ, zastupující osoba) – jedná se o základní náležitost právního úkonu

b) **den, měsíc a rok, ke kterému se obec připojuje** (za tento den se dle § 24 zákona o obcích považuje první den následujícího kalendářního roku)

c) **určení právních předpisů připojené obce, které zůstanou v platnosti po připojení** (platnost právních předpisů, které takto určeny nebudou, končí buď dohodou, nebo dnem zániku připojující se obce)

d) **výčet katastrálních území obce po připojení** - důležité pro zápis do katastru nemovitostí

e) **určení majetku, včetně finančních prostředků, ostatních práv a závazků, právnických osob a organizačních složek obce, která zaniká** - v případě připojení obce se vymezuje pouze majetek obce, která se připojuje a v případě, že nebude v dohodě vymezen veškerý majetek obce, přechází tento na právního nástupce přímo ze zákona

f) doložku o potvrzení splnění podmínek stanovených zákonem o obcích v § 41 – jedná se o podmínku obecného rázu, kterou ve smlouvě bude deklarováno splnění všech podmínek uvedených v § 41 zákona o obcích. Zejména se jedná o schválení, zveřejnění apod.

E. Návrh na konání místního referenda

Je-li podán návrh na konání místního referenda, je k uzavření dohody o připojení nutné souhlasné rozhodnutí místního referenda konaného pouze v té obci, ve které byl podán návrh na jeho konání. Obce poté oznámí krajskému úřadu rozhodnutí svých zastupitelstev, na jejichž základě má být uzavřena dohoda o připojení obce. Oznámí i výsledek rozhodnutí přijaté v místním referendu.

F. Referendum

Návrh na vyhlášení referenda může podat pouze přípravný výbor složený nejméně ze tří občanů obce, kteří jsou jinak oprávněni k hlasování v komunálních volbách. Návrh obsahuje zákonem stanovené náležitosti. Rozhodnutí v místním referendu je přijato, jestliže pro ně hlasovala nadpoloviční většina oprávněných osob zapsaných v seznamu oprávněných osob (pouze v té obci, ve které byl návrh přípravného výboru podán).

G. Právní následky připojení obce k obci jiné

Právní nástupce

Právním nástupcem v případě připojení obce k obci jiné je obec připojující, nikoli připojená (ta zaniká). Obec, která nezanikla, zašle opis dohody Ministerstvu vnitra, Ministerstvu financí, Českému úřadu zeměměřickému a katastrálnímu, příslušnému katastrálnímu úřadu a příslušnému finančnímu úřadu. Obce jsou osvobozeny od daně z převodu nemovitostí v souvislosti s převody a přechody vlastnictví k nemovitostem v souvislosti s rozdělováním a slučováním obcí nebo se změnami jejich území [§ 20 odst. 2 písm. d), zákona č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů].

Nové volby

Volby do zastupitelstev se v tomto případě konají až v řádném termínu voleb obce, ke které se zaniklá obec připojila.

Daňové výnosy

Obec, která připojením nezaniká, se stává příjemcem výnosu daní podle zvláštního zákona (zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům, ve znění pozdějších předpisů), které by jinak podle zvláštních právních předpisů připadly zaniklé obci. Na přerozdělování daní má vliv několik kritérií. V souvislosti s připojením obce (obcí) jde o kritérium počtu obyvatel a od 1. 1. 2008 také kritérium rozlohy obce. Nový počet obyvatel má dopad také na koeficienty stanovené v zákoně č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů.

Na ostatní daňové příjmy obcí, tak jak jsou stanoveny v § 4 odst. 1 zákona o rozpočtovém určení daní, nemá připojení obce vliv.

Přechod majetku

Na tuto obec přechází též majetek, včetně finančních prostředků zaniklých obcí, ostatní práva a závazky těchto obcí, včetně jejich práva zakladatele a zřizovatele právnických osob, a dále organizační složky těchto obcí, a to dnem, ke kterému se obce připojují.

2.3. Vznik nové obce oddělením

Vznik nové obce oddělením upravuje ustanovení § 20a a násl. zákona o obcích.

A. Část obce, která se chce oddělit

Ta část obce, která se chce oddělit, musí mít dle zákona o obcích samostatné katastrální území sousedící nejméně se dvěma obcemi nebo jednou obcí a cizím státem a tvořící souvislý územní celek. Je možné, aby oddělující se část měla více než jedno katastrální území. Aby mohlo dojít k oddělení části obce, musí mít tato část nejméně 1000 občanů, a to ke dni rozhodování zastupitelstva obce o návrhu na vyhlášení místního referenda. Dle zákona č. 22/2004 Sb. o místním referendu a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, se „občanem“ rozumí „oprávněná osoba“ (tedy každá osoba, která má právo volit do zastupitelstva obce). Podmínku minimálního počtu občanů však musí splňovat i obec, která po oddělení části „zbude“ – ta také musí mít nejméně 1000 občanů a samostatné katastrální území (k získání informací o počtu obyvatel je možno využít informací ze systému evidence obyvatel nebo údajů Českého statistického úřadu).

B. Kdo rozhoduje o oddělení

S oddělením části obce musí vyslovit primárně souhlas v místním referendu dle zákona o místním referendu občané žijící na území té části obce, která se chce oddělit. V té části obce, která se chce oddělit, ustaví k tomu účelu občané obce přípravný výbor.

C. Přípravný výbor

Přípravný výbor tvoří oprávněný občan a jeho zástupci. Lze ustavit pouze jeden přípravný výbor. Počet členů přípravného výboru je lichý a tvoří jej nejméně tři členové. Členem přípravného výboru může být jen občan obce, který má trvalý pobyt v té části obce, která se chce oddělit. Žádná další pravidla pro vznik přípravného výboru stanovená nejsou. V případě, že bude stanoveno přípravných výborů více, je přípravným výborem ten, který splní požadované zákonné požadavky a bude v čase první.

Přípravný výbor

a) navrhuje uspořádání místního referenda o oddělení části obce a podílí se na jeho přípravě a provedení,

- b) podílí se na přípravě návrhu na oddělení části obce,
- c) jedná za nově vznikající obec při uzavírání dohody o rozdělení majetku,
- d) je účastníkem řízení o oddělení části obce; nemůže však podat návrh na oddělení části obce krajskému úřadu

Poznámka: Postavení přípravného výboru je dvojí. Funguje jako ad hoc orgán pro konání místního referenda a současně jako ad hoc orgán v době přípravy pro oddělení části obce. Zákon o obcích nepožaduje, aby přípravný výbor pro účely místního referenda a přípravný výbor podle zákona o obcích byly personálně totožné.

D. Návrh na oddělení části obce

Návrh na oddělení části obce musí obsahovat:

- a) den, měsíc a rok, ke kterému se část obce odděluje (zákonem stanoven není, nicméně musí jít vždy o první den kalendářního roku)
- b) vymezení území nově vznikající obce po oddělení části obce výčtem jejích katastrálních území včetně příslušných mapových podkladů,
- c) počet občanů obce ke dni podání návrhu na oddělení její části, jakož i počty občanů obce v jednotlivých částech, které se mají oddělit,
- d) rozdělení výnosu daní v poměru podle počtu obyvatel původní a nově vzniklé obce do doby, než bude stanoveno procento, kterým se na výnosech daní podílí nově vzniklá obec.
- e) součástí návrhu na oddělení části obce je písemná dohoda obce a přípravného výboru o rozdělení majetku obce mezi původní obec a nově vzniklou obec, bylo-li této dohody dosaženo

Poznámka: Návrh na oddělení části obce musí být podán krajskému úřadu nejpozději do 30. června předchozího kalendářního roku.

E. Rozhodnutí o oddělení

O oddělení části obce rozhoduje místně příslušný krajský úřad v přenesené působnosti podle správního řádu na návrh, který podá obec na základě kladného výsledku místního referenda konaného v té části obce, která se chce oddělit. Nepodá-li obec návrh do 30 dnů ode dne vyhlášení výsledků místního referenda (nebo jestliže v návrhu na oddělení části obce provede změny, které jsou v rozporu s rozhodnutím přijatým v místním referendu), může tak učinit kterýkoliv občan obce. Návrh podává nikoli přípravný výbor, ale obec sama na základě rozhodnutí rady obce (popřípadě starosty tam, kde se rada nevolí, nebo zastupitelstvo obce v případě, že si to vyhradí).

V případě nabytí právní moci rozhodnutí je stanovena povinnost krajskému úřadu zaslat opis tohoto rozhodnutí Ministerstvu vnitra, Ministerstvu financí, Českému úřadu zeměměřickému a katastrálnímu, příslušnému katastrálnímu úřadu a příslušnému finančnímu úřadu.

F. Odvolání proti rozhodnutí krajského úřadu o oddělení

Proti rozhodnutí krajského úřadu se mohou účastníci odvolat a odvolacím orgánem je v tomto případě Ministerstvo vnitra.

G. Referendum

Návrh na vyhlášení referenda může podat pouze přípravný výbor složený nejméně ze tří občanů obce, kteří jsou jinak oprávněni k hlasování ve volbách do zastupitelstva obce. Návrh obsahuje zákonem o místním referendu stanovené náležitosti. Rozhodnutí v místním referendu je přijato, jestliže pro ně hlasovala nadpoloviční většina oprávněných osob zapsaných v seznamu oprávněných osob (pouze v té části obce, popřípadě částech obce, která se má oddělit).

Poznámka: Pojem „část obce“ užívaný v ustanoveních § 20a a 21 zákona o obcích je nutno chápat v obecnějším významu. Částí obce, která se má oddělit, se zde rozumí na základě judikatury vždy pouze skutečné území, které se má oddělit, bez ohledu na území jednotlivých částí obce - evidenčních jednotek zřízených ve smyslu § 27 odst. 2 zákona o obcích. Tento výklad má zabránit především účelovému zřizování částí obce dle § 27 odst. 2 zákona o obcích, které by mohlo ve svém důsledku vést až k faktickému znemožnění oddělení určitého území či oddělení více malých částí obce najednou ve snaze vytvořit novou společnou obec. (K tomu blíže viz Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové 30 Ca 115/2009-79 ve věci navrhovatele Přípravného výboru místního referenda k otázce společného osamostatnění Velkého Dřevíče a Rokytníka.)

H. Právní následky oddělení obce

Právní nástupce

Právním nástupcem je nově vzniklá obec.

Nové volby

1) nové volby do zastupitelstev obcí se konají v souladu s § 58 odst. 4, zákona o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

2) než bude zvolen starosta nové obce, je na přechodnou dobu Ministerstvem vnitra jmenován správce obce [§ 98 odst. 1 písm. c), zákona o obcích]

3) návrh na konání nových voleb zasílá starosta obce prostřednictvím nadřízeného krajského úřadu Ministerstvu vnitra do 30 dnů od vzniku nové obce

4) Ministerstvo vnitra následně vyhlásí nové volby do 30 dnů od obdržení návrhu na konání nových voleb do zastupitelstva obce

Právní předpisy

Na území nově vzniklé obce platí právní předpisy obce stávající do chvíle, kdy o jejich platnosti rozhodne nově ustanovené zastupitelstvo (nahradí se novými, nebo se bez náhrady zruší).

Daňové výnosy

Nový počet obyvatel má dopad na koeficienty stanovené v zákoně č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů. Nově vzniklá obec se stává příjemcem výnosu daní podle zvláštního zákona (zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům, ve znění pozdějších předpisů).

Přechod majetku

Na nově vzniklou obec přechází majetek, včetně finančních prostředků části obce, která se oddělila. Do 3 měsíců po ustavujícím zasedání zastupitelstva nově vzniklé obce předá původní obec nově vzniklé obci majetek, který jí náleží podle rozhodnutí krajského úřadu, nebo, neobsahuje-li rozhodnutí krajského úřadu schválení dohody dle § 22 odst. 3, nemovitosti podle § 22 odst. 4 písm. a) zákona o obcích.

2.4. Změny hranic obcí

Změny hranic obcí upravuje ustanovení § 26 zákona o obcích. Jedná se o takové změny hranic obcí, při nichž nedochází ke sloučení obcí, připojení obce nebo oddělení části obce. Uskutečňují se na základě dohody zúčastněných obcí po projednání s příslušným katastrálním úřadem. Uzavření dohody oznámí obec Ministerstvu financí, příslušnému katastrálnímu úřadu a finančnímu úřadu.

A. Kdo rozhoduje o změně hranic obcí

O změně hranic obcí rozhodují zastupitelstva těch obcí, u nichž dochází ke změnám hranic v souladu s § 84 odst. 2 písm. j) zákona o obcích, a to usnesením. Již v tomto rozhodnutí je nutno uvést ty pozemkové parcely, kterých se bude budoucí dohoda o změně hranic obcí týkat, společně s uvedením katastrálního území, do kterého budou nově včleněny.

B. Dohoda o změně hranic obcí

V případě, že se zastupitelstva příslušných obcí rozhodnou pro změnu hranic obcí, uzavřou o této skutečnosti dohodu, která je veřejnoprávní smlouvou. Povinností je tuto dohodu projednat s katastrálním úřadem [dle § 5 odst. 1 písm. e) zákona č. 359/1992 Sb., o zeměměřičských a katastrálních orgánech], který pak vydá o tomto rozhodnutí.

C. Rozhodnutí katastrálního úřadu o změně hranice katastrálního území

Toto rozhodnutí o změně průběhu katastrální hranice se provádí na základě žádosti a dohody obcí a listin vyhotovených podle zvláštních právních předpisů (§ 26 zákona o obcích) a podle pravomocného rozhodnutí katastrálního úřadu (stanovisko katastrálního úřadu k návrhu na změnu katastrální hranice jako předchozí souhlas k podání návrhu na změnu katastrální hranice).

Podklady pro rozhodnutí katastrálního úřadu o změně hranice katastrálního území:

- a) žádost o změnu hranice katastrálního území,
- b) dohoda obcí (nedílnou součástí jsou kopie katastrální mapy s vyznačenou novou hranicí, výkaz o celkových výměrách katastrálních území dotčených obcí před změnou a po navrhované změně a geometrické plány pro vyznačení nového průběhu katastrálních hranic, případně listiny o změně v označení budov čísly popisnými)
- c) usnesení zastupitelstev dotčených obcí o změně katastrální hranice
- d) vyjádření příslušných vlastníků

V zájmu předcházení budoucích sporů s vlastníky dotčených nemovitostí se s nimi tyto změny doporučuje projednat, i když to není podmínkou pro takto prováděnou změnu hranic obcí (obligatorní je to např. v případě pozemkových úprav).

Katastrální úřad s příslušnými obcemi projedná také to, jakým způsobem bude provedeno trvalé označení nové hranice obce, dále její zaměření a vyhotovení geometrického plánu pro provedení změny hranice katastrálního území a hranice obce v katastru v případě, kdy její průběh nelze v terénu ztotožnit s průběhem hranice parcely zobrazené v katastrální mapě. Katastrální úřad s příslušnými obcemi může též projednat i možnost odstranění pohyblivé hranice na hranici obce (např. vodní tok).

D. Právní následky oddělení pro obce

Účinností dohody se oddělená část (území) jedné obce stává součástí katastrálního území druhé obce. Na tomto území přestávají platit právní předpisy obce, k níž patřilo území před uzavřenou dohodou o změně hranic obcí, a začínají zde platit předpisy obce, ke které se území na základě dohody připojilo.

Dohoda se po uzavření zasílá Ministerstvu financí, příslušnému katastrálnímu úřadu a také příslušnému finančnímu úřadu, a to z daňových důvodů, např. pro výnos daně z nemovitostí (zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů) a pro přerozdělování sdílených daní (zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům, ve znění pozdějších předpisů).

2.5. Změny hranic obcí jdoucí přes hranice území VÚSC (samosprávných krajů)

Pokud se změna území respektive **změna územního členění státu** dotýká hranice vyšších územních samosprávných celků, platí bezesporu ustanovení čl. 2 zákona č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ústavní zákon č. 347/1997 Sb.“), které zní: „*Hranice vyšších územních samosprávných celků lze měnit pouze zákonem.*“

V případě, kdy z jednoho vyššího územního samosprávného celku do druhého nepřechází celá **obec**, respektive jedná se pouze o skupinu parcel či o jedno nebo více katastrálních území (či pouze část katastrálního území), které tvoří pouze část území obce (nikoliv celé území obce), pak není třeba vydat zákon o změně hranic krajů, jak předvídá ustanovení čl. 2 ústavního zákona č. 347/1997 Sb. **Platná právní úprava územního členění státu zde totiž nerozlišuje menší jednotku, nežli je (celá) obec.**

Česká republika má území, na kterém bylo ústavním zákonem č. 347/1997 Sb., vytvořeno 14 vyšších územních samosprávných celků (13 krajů a Hlavní město Praha). Území vyšších územních samosprávných celků bylo pouze jednorázově vymezeno k datu účinnosti tohoto ústavního zákona (tj. k 1. lednu 2000) územím okresů podle stavu k tomuto datu.

Samotné území okresů se pak dělí ve smyslu zákona č. 36/1960 Sb., o územním členění státu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o územním členění státu), na obce. Území krajů je definováno výčtem okresů a ty výčtem obcí. Jelikož však území každé obce je dle § 1a odst. 1 zákona o územním členění státu vymezeno hranicí jednoho nebo více souvislých katastrálních území, dochází pouze k prosté změně rozsahu katastrálního území jednotlivých obcí tak, jak ji předvídá zákon o obcích.

Zákon o obcích běžně umožňuje změnu hranic obcí formou dohody o změně hranic obcí ve smyslu § 26 zákona o obcích. V takovém případě dochází pouze ke změně tvaru a velikosti jednotlivých katastrálních území, nikoli však ke změně krajské příslušnosti obcí. Pouze v případě přesunu celé obce z jednoho samosprávného kraje do druhého samosprávného kraje, by bylo nutné použít zákon o změně hranic krajů (změnil by se totiž výčet obcí v obou krajích).

Poznámka: V minulosti již bylo podle výše uvedeného právního výkladu postupováno. Jako příklad lze uvést „dohodu o uvedení do souladu krajské hranice mezi k.ú. Písnice a k.ú. Hodkovice u Zlatníků“, která byla vyvolána stavbou dálničního okruhu Prahy v roce 2009. Dohoda o změně hranic byla uzavřena na základě § 12 odst. 1 zákona č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů, ve spojení s § 26 zákona o obcích a řešila změnu katastrální hranice a tím i vyvolanou změnu hranice vyššího územního samosprávného celku Hlavního města Prahy a obce Zlatníky-Hodkovice ze Středočeského kraje. Výše uvedená dohoda je plně v souladu s principy ústavního zákona č. 347/1997 Sb., žádný zákon o změně hranic krajů nebyl při této příležitosti vydán.

Zpracovala: Mgr. Drahomíra Müllerová, aktualizoval a doplnil Mgr. Rudolf Rys